

Asia: TEM/379/03.01.01/2018

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi päästökauppalaain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI PÄÄSTÖKAUPPALAIN MUUTTAMISESTA

Kiitos Työ- ja Elinkeinoministeriölle avoimesta mahdollisuudesta lausua päästökauppalaain muuttamiseksi tehdystä esityksestä eduskunnalle. Avoin lausuntomahdollisuus antaa myös yksittäisille kansalaisille mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Keskityn lausunnossani yhdyskuntajätteen polttolaitosten sisällyttämiseen päästökaupan piiriin ja lain soveltamisalan rajauksiin tarkastellen esitystä erityisesti kiertotalouden kehittymisen näkökulmasta.

Luonnoksessa on kohdassa 2.1 tuotu esille nyt esitettyä menettelyä vastaava käytäntö Ruotsissa ja Tanskassa. Kuitenkin, samalla on todettu, että näissä maissa keskeisenä perusteluna on ollut jätteenpolttolaitosten asema energiantuotantolaitoksina. Toisaalta luonnoksessa on myös todettu, että päästökaupan piiriin ei sisällytettäisi vaarallisen jätteen polttolaitoksia, koska niiden tarkoituksena on saada vaaralliset jätteet pois kierrosta eikä niihin voida näin ollen suhtautua yhdyskuntajätettä polttavina energiantuotantolaitoksina.

Luonnoksen tavoite on moninpuolin selkeä ja ymmärrettävä. Jätettä energiaksi muuttavat (waste-to-energy) laitokset nähdään luonnoksessa osana energiantuotantojärjestelmää ja ne halutaan tuoda saman lainsäädännön piiriin kuin muita polttoaineita käyttävät energiantuotantolaitokset. Tämä yksinkertaistus on kuitenkin luonteeltaan ongelmallinen, koska jätteenpoltto on nähdäkseni ensisijaisesti osa jätehuoltoa ja vaihtoehto kaatopaikkaratkaisuille. Jätteenpoltto

energiantuotantoprosessina tuskin on kannattavin tai yksinkertaisin vaihtoehto ja olisi harmillista, jos yhdyskuntajätteen polton sisällyttäminen päästökauppaan johtaisikin siihen, että yhdyskuntajätteen polton edellytykset heikkenisivät, poltto käsittelynä vähenisi ja jätehuollon osalta otettaisiin askelia taaksepäin.

Esitystä voisi kenties täydentää selkeytyksellä siitä, mikä katsotaan yhdyskuntajätteeksi. Tähän hyvän tulkinnan tarjoaa mm. Ympäristöministeriön Jätelakiopas (2015). Se toisaalta myös selkeyttää, että mm. jätevedenpuhdistamoilla syntyvä liete (puhdistamoliete) ei sisälly yhdyskuntajätteeseen. Kun luonnosta käsitellään tällä rajauksella, jäävät puhdistamolietteen polttolaitokset lainsäädännön ulkopuolella eikä luonnoksesta näin muodostu ristiriitaa kiertotalouden edistämisen ja ravinteiden talteenoton näkökulmasta. Nyt esityksen pääasiallista sisältöä esiteltäessä puhutaan yhdyskuntajätteestä, mutta lakiesityksessä puhutaan vain jätteestä.

Palaminen on perimmäiseltä luonteeltaan kemiallinen reaktio, joka voidaan valjastaa palvelemaan muitakin tarkoituksia kuin energiantuotantoa. Puhdistamolietteen polttaminen on varteenotettava tekniikka puhdistamolietteeseen kertyvien haitta-aineiden hajottamiseksi ja fosforin talteenottamiseksi. Lisäksi polttaminen pienentää merkittävästi (> 90 %) lopullisen jätejakeen määrää. Näissä polttolaitoksissa voi syntyä hukkalämpöä, joka voidaan hyödyntää kaukolämpönä tai energiana jätevedenpuhdistamoilla (teknisistä mahdollisuuksista riippuen), mutta näiden laitosten ensisijainen tarkoitus ei ole energiantuotanto, vaan lietteen sisältämien haitta-aineiden hajottaminen ja ravinteiden talteenotto puhdistamolietteen määrää samalla radikaalisti vähentäen. Tässä suhteessa lietteen polttolaitokset muistuttavat enemmän vaarallisen jätteen polttolaitoksia kuin yhdyskuntajätettä polttavia energiantuotantolaitoksia.

Ravinteiden talteenoton paremmin mahdollistavat lietteen käsittelyteknologiat ovat välttämättömiä kestäväen luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta ja edustavat myös merkittävää liiketoimintapotentiaalia kiertotalouden näkökulmasta. Lietteenpoltto on yksi näistä teknologioista ja on tärkeää, että lainsäädäntömme mahdollistaa tämän kehityksen tulevaisuudessakin tai ei ainakaan aseta sille tarpeettomasti esteitä.

Riina Salmimies
Tekniikan tohtori, tutkija